

Oproep voor projecten brede gezinsondersteuning voor aanstaande en jonge gezinnen in armoede ter realisatie van de grondrechten met het oog op structurele kinderarmoedebestrijding

Datum: 23/02/2023

WAAROVER GAAT DEZE OPROEP?

In de **beleids- en begrotingstoelichting Armoedebestrijding 2023** is kinderarmoedebestrijding één van de speerpunten. Het is de ambitie om met de beschikbare middelen (verder) in te zetten op lokale gezinscoaches, brede gezinsondersteuning, expertise-uitwisseling en lokale besturen, middenveld, Huizen van het Kind, en andere actoren te betrekken om structurele antwoorden te kunnen bieden op kinderarmoede, bruggen te bouwen en bondgenootschappen te versterken.

In de **beleids- en begrotingstoelichting “Welzijn, Volksgezondheid en Gezin 2023”** wordt verder ingezet op Huizen van het Kind als geïntegreerde basisvoorzieningen, inclusief een aanbod aan (preventieve) gezinsondersteuning. Ook de versterking van de link tussen de Huizen van het Kind en het Sociaal Huis wordt onderzocht.

Met het **“Decreet van 29 november 2013 houdende de organisatie van preventieve gezinsondersteuning”** koos de Vlaamse Regering de kaart van samenwerking en krachten bundelen in functie van de ondersteuning van aanstaande gezinnen, gezinnen met kinderen en jongeren, en kinderen en jongeren zelf. De bedoeling is via lokaal afgestemde samenwerking in de Huizen van het Kind in functie van gezinnen het maximale uit de preventieve gezinsondersteuning te halen om tot maximale welzijns- en gezondheidswinsten te komen.

Het decreet biedt via artikel 18 een decretale basis om subsidies toe te kennen aan actoren die vernieuwend aanbod willen ontwikkelen op het vlak van preventieve gezinsondersteuning. Het besluit van de Vlaamse Regering van 31 maart 2017 bevat een specifiek kader voor de subsidiëring van **laagdrempelige vernieuwende en verbrede initiatieven binnen preventieve gezinsondersteuning, samen met en voor gezinnen in armoede met het oog op structurele kinderarmoedebestrijding.**

In de periode 2017-2022 liepen de eerste zes projecten in dit kader, die positief geëvalueerd werden en lokaal zaken in beweging gebracht hebben voor kwetsbare gezinnen en op organisatieniveau. Nu deze projecten afgelopen zijn, wensen Hilde Crevits, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, nieuwe projecten te subsidiëren, in uitvoering van de bijsturing van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024. Opgroeien werkt hiervoor samen met de Afdeling Welzijn en Samenleving van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Deze oproep sluit aan bij lopende initiatieven zoals de Huizen van het Kind, lokale kinderarmoedebestrijding, het geïntegreerd breed onthaal, lokale gezinscoaches, de doelstellingen en krachtlijnen van Vroeg en Nabij, de principes van Sterk Sociaal Werk, het belang van impactgericht werken,

WAT IS DOELSTELLING EN FOCUS?

De projectoproep beoogt projecten die inzetten op de ondersteuning van aanstaande en jonge gezinnen bij de **realisatie van grondrechten** op een manier die gezinnen versterkt. Gezinnen in armoede zijn een volwaardige partner in **wijkgerichte netwerken** met organisaties die hun werking maximaal toegankelijk willen maken voor gezinnen in armoede. Met het oog op **integrale gezinsondersteuning** verbindt dit netwerk een **overdachte samenhangende mix van functies** die betekenisvol zijn voor (aanstaande) gezinnen met jonge kinderen. Verbinding tussen **materiële en immateriële** noden vanuit een perspectief van rechten van kinderen en hun gezinnen en vertrekkend vanuit hun leefwereldperspectief is ook van belang. Vanuit een preventief armoedebestrijdingsbeleid is het belangrijk om te focussen op kwetsbare aanstaande gezinnen of kwetsbare gezinnen met minstens 1 kind tot 3 jaar. Het uiteindelijke doel van deze oproep is kinderen in kwetsbare gezinnen alle kansen in hun ontwikkeling te bieden en generatie-armoede te doorbreken.

WAT ZIJN DE PRINCIPES?

Hierna volgen een aantal principes die naar voor geschoven worden in functie van de nieuwe oproep.

DE PARTICIPATIEKANSEN VAN KWETSBARE GEZINNEN VERHOGEN VIA INTEGRALE ONDERSTEUNING

Het wijk- of buurtgericht netwerk verbindt een overdachte en samenhangende mix van functies die betekenisvol zijn voor gezinnen met jonge kinderen. Het netwerk zorgt ervoor dat al deze functies gerealiseerd kunnen worden, naargelang de aspiraties en noden van de betrokken gezinnen. Dit kan en zal dus voor elk gezin een andere invulling krijgen. Men dient echter een duurzame weg uit de armoede voor elk gezin na te streven door in te zetten op die aspecten die gezinnen versterken en hun participatiekansen maximaal verhogen.

Volgende functies kunnen deel uitmaken van een wijk- of buurtgericht netwerk:

- tewerkstelling en opleiding (van personen met een afstand tot de arbeidsmarkt);
- kinderopvang en basisonderwijs (kleuter- en lager onderwijs);
- (preventieve) gezinsondersteuning en (preventieve) gezondheidszorg;
- ondersteuning bij de uitoefening van alle andere sociale grondrechten (zie verder), onthaal en maatschappelijke dienstverlening;
- ontmoeting, sociale cohesie, buurtwerking, sociaal-cultureel-werk;
- spel en vrijetijdsbeleving, culturele, sportieve en artistieke ontplooiing voor kinderen en hun gezinnen;
- belangenverdediging van kinderen en gezinnen in de publieke ruimte;
- andere mogelijke noden van kwetsbare gezinnen.

REALISEREN VAN GRONDRECHTEN

Structurele armoedebestrijding vraagt een volgehouden inspanning op verschillende domeinen tegelijk die ertoe moet leiden dat iedereen zijn sociale grondrechten (*participatie, maatschappelijke dienstverlening, inkomen, gezin, vrijetijdsbesteding, wonen, onderwijs, tewerkstelling, gezondheid, rechtsbedeling*) kan effectueren. Naast voldoende inkomen zijn ook kwaliteitsvolle kinderopvang, gezondheidszorg, onderwijs, tewerkstelling en huisvesting belangrijke hefboomen uit armoede.

Het project biedt ondersteuning bij de effectieve realisatie van de grondrechten. Loutere informatieverstrekking of doorverwijzing volstaat niet. Waar men op grenzen botst in het onmiddellijk realiseerbare (bv. wachtlijst voor een sociale woning), communiceert men eerlijk naar de gezinnen. Tevens gaat men samen met de netwerkpartners en gezinnen actief op zoek naar mogelijke alternatieve oplossingen en het wegwerken van mogelijke drempels. Het realiseren van deze grondrechten dient kwetsbare gezinnen op een duurzame wijze uit de armoede te helpen. De krachtlijnen van Vroeg en Nabij bieden hiervoor heel wat inspiratie.

INZETTEN OP EEN VERBETERDE EN RIJKE LEEFOMGEVING VOOR KINDEREN EN HUN GEZIN VANUIT DE HUIZEN VAN HET KIND EN LOKALE KINDERARMOEDEBESTRIJDING

Een kind moet zich thuis kunnen voelen in zijn omgeving en er mee vorm aan kunnen geven. Een rijke en positieve omgeving biedt uiteenlopende ervaringen en draagt bij tot een betere ontwikkeling voor alle kinderen vanaf de start.

Vaak wordt in de eerste plaats gekeken naar de kwaliteit van de thuisomgeving. Maar ook wat zich in de ruimere omgeving afspeelt, bepaalt mee de toekomst, het welzijn en de gezondheid van jonge kinderen.

Een rijke omgeving is gericht op de verbreding van de leefwereld van kinderen en op verbinding, relaties met een diversiteit van kinderen en gezinnen en met de buurt waar kinderen opgroeien. Dit vraagt verbindende elementen en sociale cohesie in de snel diverser wordende leefomgevingen van kinderen en gezinnen. Rijke en gevarieerde ontplooiingskansen voor elk kind betekent zorg voor kwalitatieve basisvoorzieningen voor kinderen en hun gezinnen in een kwalitatieve fysieke en sociale leefomgeving.

De Huizen van het Kind hebben bij uitstek de opdracht om te werken aan een verbeterde en rijke leefomgeving voor kinderen en hun gezin. Deze oproep richt zich dan ook tot deze netwerken.

FOCUS OP BUURT- EN WIJKGERICHT WERKEN

Het is de bedoeling om dichtbij gezinnen vanuit een buurt- of wijkgerichte aanpak de individuele en collectieve leefsituaties van gezinnen in het hier en nu aan te pakken. De aandacht gaat naar kwetsbare buurten. De uitdagingen in de buurt betreffende de individuele en collectieve leefsituaties van gezinnen in het hier en nu staan centraal, zodat nu en toekomstgericht daar samen met de gezinnen iets aan kan veranderen. De gezinnen in armoede zijn hier zelf actief in, waardoor ze een volwaardig mede-eigenaarschap kunnen hebben. Gelijktijdig focust het project op de lokaal aanwezige hulpbronnen, door die te verenigen binnen een buurt- of wijkgericht netwerk, maximaal te ontsluiten en in beweging te zetten in functie van een betere toegankelijkheid en afstemming op de aspiraties en noden van gezinnen en kinderen. Een proactieve invulling van de

hulp- en dienstverlening en het outreachend werken van voorzieningen en diensten is hierbij onontbeerlijk.

BINNEN HET KADER VAN HUIZEN VAN HET KIND EN LOKALE (KINDER)ARMOEDEBESTRIJDING KOMEN TOT STERKE WIJKGERICHTE NETWERKEN

Een wijkgericht netwerk zet in op verbinding en draagt bij tot de realisatie van rechten en de versterking van kwetsbare gezinnen en hun kinderen. Essentieel in zo'n netwerk is een sterke verbinding tussen immateriële noden en materiële noden. Verbeteren van de leefsituaties van gezinnen zal voor ieder gezin iets anders betekenen. Een integrale aanpak is nodig en vergt verbinding tussen "zachte" en "harde" sectoren. Wijkgerichte netwerken verenigen dus allerlei functies die voor kinderen en gezinnen belangrijk zijn. We dienen daarbij steeds voor ogen te blijven houden dat er andere diensten zijn, die zich niet specifiek tot kinderen richten of zich uitsluitend tot volwassenen richten, maar die ook een belangrijke impact kunnen hebben op kinderen in het gezin. Naast belangrijke hefboomen als tewerkstelling en onderwijs, gaat het verder ook over andere diensten die werken omtrent gezondheid, huisvesting, schulden...

De lokale besturen nemen de regierol op van alle acties ter bestrijding van armoede op hun grondgebied. Ook voor deze oproep is de rol van de lokale besturen cruciaal. Bij de ingediende projecten wordt duidelijk een concreet engagement verwacht van alle relevante diensten van gemeente en OCMW, zijnde de diensten die een rol spelen in lokaal aanwezige basisvoorzieningen en/of hulpbronnen die van belang zijn voor gezinnen, ouders en kinderen.

Samen met de nodige netwerkorganisaties en gezinnen in armoede als volwaardige partner dienen de lokale besturen vanuit een netwerkgedachte (zie hogervermeld punt 4) het project vorm te geven.

Deze netwerken zijn geen loutere overleg- of toeleidingsnetwerken. Elke actor neemt hierin een concrete ondersteunende rol op, die voor elk gezin kan verschillen en afgestemd is op hun aspiraties en noden.

Wijkgerichte netwerken waartoe de projectoproep zich richt, focussen zich op achtergestelde wijken.

PARTICIPATIE VAN DE DOELGROEP

Er dient in de projecten een sterke betrokkenheid te zijn van de gezinnen aangaande verbeterde leefomstandigheden. Dit komt tot uiting op twee niveaus:

Op het niveau van de projectontwikkeling, uitwerking en evaluatie zijn ouders betrokken. Op die manier kunnen ze volwaardig mede-eigenaar zijn van het project.

Op het niveau van de ondersteuning van gezinnen, zijn zij zelf de regisseur van hun ondersteuning. Verbeteren van de leefsituaties van gezinnen zal voor ieder gezin iets anders betekenen. Essentieel is een integrale aanpak om de gezinnen op een duurzame wijze uit de armoede te helpen en hen te versterken.

INCLUSIEVE FOCUS OP (AANSTAANDE) OUDERS MET JONGE KINDEREN

Projecten richten zich naar alle (kwetsbare) gezinnen en kinderen in hun werkingsgebied. Vanuit een preventief armoedebestrijdingsbeleid is het echter belangrijk om te focussen op kwetsbare aanstaande gezinnen of kwetsbare gezinnen met minstens één kind tot en met drie jaar. Uiteraard is er in een integrale

ondersteuning aandacht voor het hele gezin, dus ook eventueel aanwezige oudere kinderen, de ouders en opvoedingsverantwoordelijken.

BELANG VAN MONITORING VAN DE IMPACT VOOR GEZINNEN, OMGEVING EN PARTNERS

Er worden zowel inspannings- als resultaatsverbindingen verwacht van de projecten. De subsidie zal ook op die wijze worden toegekend (zie verder).

Het project maakt via impactmeting zichtbaar wat er effectief verandert. Dit gebeurt op verschillende niveaus:

- Bereik: welke gezinnen worden bereikt? Werden deze gezinnen voorheen ook al bereikt (met bv. een andere of beperktere ondersteuning) of net niet?
- Leefsituatie en omgeving: is er iets veranderd voor gezinnen zelf? Gaan zij er duurzaam op vooruit en staan ze sterker? Hierbij worden de verschillende levensdomeinen in ogenschouw genomen. Elementen zijn hierbij onder meer het multifactorieel of integraal werken, en de collectieve en de individuele impact.
- Hulpbronnen en partners: Is er iets veranderd bij en voor de hulpbronnen waarop gezinnen beroep kunnen doen? Is er beweging in de aanbodzijde naar onder meer gehanteerde werkwijzen, de bereikbaarheid, beschikbaarheid, begrijpbaarheid, betaalbaarheid en bruikbaarheid voor de gezinnen?
- Regierol van gezinnen: in welke mate hebben de gezinnen zelf de regie van hun ondersteuning in handen? Worden zij hierin voldoende ondersteund? Bij deze impactmeting hebben gezinnen zelf een cruciale rol. Zij geven aan wat voor hen werkt, in hoeverre het project hen vooruitgeholpen heeft bij het realiseren van hun grondrechten en aspiraties. Er worden omstandigheden gecreëerd waarin dit op een open en vertrouwelijke manier kan gebeuren zonder vrees voor gevolgen voor hun ondersteuning.

STERK LEIDERSCHAP

Sterk leiderschap is een cruciale voorwaarde om met verschillende hulpbronnen, partners en gezinnen in beweging te komen. Het bouwt aan een stevig draagvlak bij de verschillende actoren en zet participatie en verbinden in de kern van het gebeuren. Dergelijk leiderschap 'managet' niet alleen de organisatie of het beleid, maar kan mensen bezielen, mobiliseren en op een juiste koers zetten om in de praktijk vorm te geven aan kwaliteitsvolle basisvoorzieningen.

DUURZAME IMPACT

Het project roept op tot initiatieven die een duurzame impact hebben. Duurzaamheid moet hier begrepen worden als het ondersteunen van gezinnen om uit de armoede te klimmen, opdat zij uit de armoede kunnen blijven. Op die manier wordt generatie-armoede doorbroken. Tegelijk wordt actief werk gemaakt van mogelijke drempels en hiaten in de ondersteuning. Het lokaal bestuur als regisseur en het werken aan een structureel betere toegankelijkheid van lokaal aanwezige hulpbronnen, afgestemd op de aspiraties en noden van gezinnen en kinderen, dragen hiertoe bij. Gezinnen in armoede moeten deze duurzame impact ervaren.

Projecten hebben voortdurend aandacht om de eigen werking op een structurele wijze te verankeren, opdat deze na afloop van de subsidieperiode eenzelfde kwalitatief hoogstaande werking kunnen verderzetten.

Als de duurzaamheid van het project versterkt wordt door de inschakeling van personen met een afstand tot de arbeidsmarkt wordt dit als een troef beschouwd bij de beoordeling van het project.

HOEVEEL BEDRAAGT DE SUBSIDIE?

De maximale subsidie bedraagt **84.000 euro** per jaar per project. Gezien de looptijd van drie jaar bedraagt de totale maximale subsidie dus 252.000 euro per project. Het subsidiebedrag wordt elk voor de helft gedragen door de begroting van Opgroeien en de begroting Armoedebestrijding.

De subsidie kan ingezet worden voor alle kosten die noodzakelijk zijn voor een kwaliteitsvolle uitvoering van het project. In het aanvraagformulier dienen de kosten te worden gemotiveerd.

Aandachtspunten bij de inzet van de middelen zijn de volgende:

- deze middelen zijn niet bestemd om reguliere werking te financieren of middelen uit andere subsidiebronnen te vervangen;
- als u voor dit project personeel inzet, kunnen algemene kosten zoals huur, telefoonkosten... aan het project worden toegerekend aan de hand van een verdeelsleutel per voltijds equivalent personeelslid (bij voorkeur) of per vierkante meter (indien onmogelijk per VTE);
- afschrijvingen mogen worden ingebracht voor de looptijd van het project.

HOE WORDT DE SUBSIDIE UITBETAALD?

Het uitbetalen van de subsidieschijven is afhankelijk van de voortgang van het project, de deelname aan de ondersteuningsinitiatieven en de behaalde resultaten. Concreet gebeurt de uitbetaling als volgt:

- jaar 1:
80% voorschot van subsidiebedrag jaar 1;
- jaar 2:
20% saldo jaar 1;
80% voorschot van subsidiebedrag jaar 2;
- Jaar 3:
20% saldo jaar 2;
80% voorschot jaar 3;
- Jaar 4:
20% saldo jaar 3.

WAT IS DE LOOPTIJD VAN DE SUBSIDIËRING EN WERKING VAN DE PROJECTEN?

Projecten lopen drie jaar: **van 1 oktober 2023 tot en met 30 september 2026**. De subsidie kan eenmaal met een periode van drie jaar worden verlengd. De modaliteiten daarvoor worden tijdig aan de goedgekeurde projecten bezorgd.

HOE DOE JE EEN AANVRAAG?

Aanvragen gebeuren via het door Opgroeien ter beschikking gestelde formulier, dat toegevoegd wordt aan deze oproep en het beslissingskader. Het aanvraagformulier is opgesteld door Opgroeien en de afdeling Welzijn en Samenleving van het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Als het ter beschikking gestelde formulier niet gebruikt wordt of niet volledig is ingevuld, zal de aanvraag onontvankelijk worden verklaard en niet verder behandeld worden.

WIE KAN INDIENEN?

Vanuit hun lokale regierol **dient** in het Vlaams Gewest **het lokale bestuur de subsidieaanvraag in**. Een lokaal bestuur kan slechts één aanvraag indienen. De subsidieaanvraag wordt **aantoonbaar** opgemaakt in samenspraak met de netwerkpartners, inclusief gezinnen in armoede. Dit moet aangetoond worden door de nodige engagementsverklaringen met de netwerkpartners, toe te voegen aan de aanvraag, eventueel aangevuld met samenwerkingsovereenkomsten of verslagen van voorbereidende vergaderingen.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dient de Vlaamse Gemeenschapscommissie een aanvraag in, eveneens **aantoonbaar** opgemaakt in samenspraak met de netwerkpartners, inclusief gezinnen in armoede.

TOT WANNEER KAN IK EEN AANVRAAG INDIENEN?

Aanvragen moeten **uiterlijk op 2 mei 2023 vóór 9u00 's morgens elektronisch** worden bezorgd via huisvanhetkind@opgroeien.be. Als het formulier te laat wordt ingediend, zal de aanvraag onontvankelijk worden verklaard en niet verder behandeld worden.

HOE LOOPT HET VERDER?

STAP 1

Opgroeien bezorgt na ontvangst van de aanvraag een ontvangstmelding met daaropvolgend de beslissing of je aanvraag onontvankelijk is of niet.

Als de aanvraag onvolledig is, meldt Opgroeien dit zo snel mogelijk via e-mail. Je krijgt uiterlijk tot 10 mei 2023 om de aanvraag te vervolledigen. Als de gegevens niet worden bezorgd binnen de opgelegde termijn is de aanvraag onontvankelijk.

STAP 2

Een jury, samengesteld uit leden van Opgroeien en de Afdeling Welzijn en Samenleving, beoordeelt de ontvankelijke projectaanvragen op basis van het beslissingskader en formuleert een advies aan de bevoegde ministers. De definitieve beslissing in verband met het al dan niet verlenen van subsidies aan de

ingediende projecten wordt genomen door de ministers bevoegd voor Armoedebestrijding en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, binnen de beschikbare begrotingskredieten.

STAP 3

De beslissing over de subsidieaanvraag wordt zo snel mogelijk na afsluiting van de oproep meegedeeld.

IS ER ONDERSTEUNING VOORZIEN?

Ter ondersteuning van de goedgekeurde projecten worden er geregeld bijeenkomsten georganiseerd om uitwisseling tussen de projecten onderling en met de subsidieverstrekker mogelijk te maken. Deze kunnen plaatsvinden bij een van de goedgekeurde projecten of op een centrale locatie. Deelname aan deze bijeenkomsten is verplicht. Er wordt afstemming gezocht met andere lerende netwerken of initiatieven die relevant (kunnen) zijn voor de projecten, bv. rond impactmeting.

WAT WORDT ER VERWACHT NA DE TOEKENNING?

De projecthouders bezorgen jaarlijks schriftelijk een inhoudelijk en financieel verslag. Op vraag van de subsidiërende overheid kan dit worden aangevuld met een mondelinge toelichting/gesprek.

VRAGEN?

Voor vragen met betrekking tot de procedure kan je terecht bij: Dominique Du Bois (huizenvanhetkind@opgroeien.be).

Voor vragen met betrekking tot de inhoud kan je terecht bij:

- Rudy De Cock: rudy.decock@opgroeien.be
- Frank Van den Branden: frank.vandenbranden@vlaanderen.be